

Jöjjetek

Zeitschrift vom
Verleger versendet.
Est périodique
envoyé par l'éditeur.

Mr. C. A. MACARTNEY
All souls College

O X F O R D

England

1953
Július

a „**Harangszó**“-val
A Szélszórtságban Élő Magyar Református Egyház Lapja

6. év
7. szám.

Uj amerikai „DP“ Törvény

Eisenhower elnök áprilisban levelet intézett az amerikai kongresszushoz, melyben 240 ezer DP-nek u. n. „szükség“-törvény útján való bebocsátását kéri. A levélben azt írja, hogy „az elmúlt hónapokban a menekültek tömegét nagyban növelte azoknak a száma, akiknek a halállal dacolva sikerült kijutni a vasfüggöny mögül.“ Az elnök javaslata szerint két év alatt évente 120 ezer DP-t bocsátanak be. A bebocsátás feltételei ugyanazok lennének, mint amelyeket a rendes bevándorlási törvény kíván meg.

Dr. Samuel McCrea Cavert, az amerikai Egyházak Nemzeti Tanácsának főtárgyalója táviratban közölte az elnökkel, hogy a Tanács mindenben támogatni fogja a javaslatot, amely „összhangban van az elnyomottak ügyéért való kiállás amerikai hagyományával.“

Az esetleges új törvénnyel kapcsolatban kérdést intéztünk a Presbiteriánus Egyház DP-osztályának vezetőjéhez, a magyarok által jólismert Dr. Hendersonhoz. Dr. Henderson biztosított arról, hogyha az új DP-törvényt a törvényhozás elfogadja és életbe lép, akkor a Presbiteriánus Egyház ismét meg fog tenni minden tőle telhetőt, hogy segítségére legyen magyar református hivatásúknak Amerikába való bevándorlásukban. Tény az, hogy mikor az előző DP-törvény határideje lezárult, a presbiteriánusoknak még egy sereg felhasználatlan assurance-uk volt Európában. Assurance-hiány miatt egyetlen református DP-család sem maradt vissza. Akik nem tudtak kijönni, azoknál más, a Presbiteriánus Egyházon kívülálló akadály állt fenn.

Hangsúlyozta Dr. Henderson, hogy az új törvény még kezdeti stádiumban van. Amíg törvényé nem válik, nem tudhatjuk, hogy mik a pontos feltételek: milyen országból, milyen menekültek jöhetnek, mikor kellett kérkezniük nyugatra, milyen politikai vizsgálatnak lesznek alávetve, stb. Annál bizonyos azonban, hogy azok megsegítésében, akik a törvény feltételeinek meg fognak felelni, a Presbiteriánus Egyház újra az élen fog járni.

Amilyen örömmel olvastuk az elnöki kezdeményezés hírét és amilyen megnyugvással fogadtuk Dr. Henderson biztató szavait, olyan határozottan kell rámutatnunk arra, hogy a javaslat még nem törvény és hosszú hónapok fognak még addig eltelni, míg a törvény végrehaj-

A történetirő alázattal elismeri, hogy a változások közvetlen közelről mindig obszkurusak. A makrokkozmoszt sokkal jobban ismeri az ember, mint a mikrokozmoszt — teszi hozzá a társadalombúvár. A közgazdász, a politikus hangyabolyon belüli burokból figyeli a társadalmi élet történéseit. Mindenki kísérletezik, megfigyel, levon következtetést, összead és — valamiről hallgat. Elhallgatja Isten személyes szerepét ebben a világban. Csak az igehirdetőnek és az igehallgatónak jutott az a rettenetes szerep, hogy Isten mostani, itteni, evilági cselekvéseit meglássa, felfogja, megértse és bizonyosságot tegyen róla. Hic et nunc: itt és most alkalmazni és aktualizálni Istennek az eseményekből kitűró üzenetét: a cselekvő, alakító, világformáló Ige. Itt és most kell bizonyosságot tenni arról, hogy a világmindenség összes jelensége felett Isten a mindenható Ur.

„... semmi hatalmad sem volna rajtam, — mondja Pálátusnak Jézus, — ha felülről nem adatott volna néked. (Ján. 19: 11.) „Azt mondja az irás a Fáraónak: azért támasztottalak téged, hogy megmutassam benned az én hatalmam és hirdessék az én nevedet az egész földön.“ (Róm. 9: 17.) Isten tehát a kezét mosó Pálátus és a megkeményített szívu Faraó által is az Ő világmindenség feletti hatalmát mutatja meg ennek a világnak.

Nem tisztünk kutatni, hogy az Európából a világ minden irányába elviharzott magyar református igehirdetők és az ige hallgatói személyes tragédiájukra visszamutatva milyen megrázó erővel tesznek és tettek bizottságok Isten uralmáról. Az sem tisztünk, hogy az otthoni egyház mai bizottságátételét bírálgassuk, vizsgáljuk anélkül, hogy vagy az Igében vagy önmagunkban kárt ne tegyünk. Önmagunk életén kívül is adódnak azonban olyan bizottságátételek, amelyeknek finom ereszeti üzenetét észre nem venni: vaktság. Itt van a keletnémet evangélikus egyház! Ma már nehéz lenne rövidreszabva összefoglalni a keletnémet egyházi vezetők eligazítását, bizonyoságtevését: hiszen maga a genfi Ökumenikus Sajtószolgálat is hetek óta oldalakon foglalkozik vele. Keletnémetországban a kommunista üldözöbektették a „Junge Gemeinde“ paróchiális ifjúsági szervezeteket, mert ki akarják vonni az ifjúságot az egyház befolyása alól. A kommunista ifjúsági szerv felhívta a tanoncokat s a középiszolás fiatalokat, hogy lépjen ki a paróchiális ifjúsági egyesületekből.

tása megindulhat — amennyiben a Kongresszus megszavazza! A fejleményekről a JÖJJE-TEK és az EVANGÉLIUMI VI-LÁGSZOLGÁLAT tájékoztatni fogja hivat. Addig azonban a fennálló rendelkezések vannak érvényben: az Amerikába való bevándorlás a nemzeti kvótákon lehetséges csupán. H. A.

A szenvedő Egyház

Akik ezt megtagadták, azokat az iskolából eltávolították. — Sokan voltak, akik megtántorodtak, — közli a keletnémet egyházi főhatóság felhívás, — de nagyon sokan helyt is álltak: vállalták a kiközösítést. Számos egyházi intézményt bezártak és sok lelkeszt, egyházi munkást őrizetbevettek. Az állam az egyháznak kijáró bérletek, segélyek esedékes részét visszatartotta, elkobozta azokat az egyházi lapokat, amelyekben az illetékes egyházi főhatóságok a jogtalanság ellen szót emeltek. Es így tovább.

Hogy ezt a helyzetet megértsük, Jókai mesemondó fantáziájával képzeljük fel a történetet takart nyugodt, tiszta tavat. Képzeljük el, amint a nap rálöveli milliányi szintjárszó sugarát, és mi békésen sütkezünk a napsütésben a tó sima, tiszta tükrén. Es képzeljük el, hogy egyszer csak megélenik az emberi erőszak. Szál fányi nagy döngölökkel kezdik törni, zuzni, horpasztani a tó sima tükreét. Tompa horpanások, majd kőnyofonálnya finomságu csillagvonalak tűnnek fel a tó sima burka alatt. A csikok tágulnak, bővülnek, hiznak, vastagodnak s egyszerre csak finom vonalassal megreped a felszín. Emitt lék, amott hasadás, még amottabb rianás áll elő. Es jönnek a viharok: ezek is tépi, taszítják, zúzzák az egymás közelségét vesztett táblákat, amik felett máskor csak tehetetlenül seperve sodródott tova minden elemi erejü fergeteg. A táblák hátukra fordulva csúsznak egymás felé s fájdalmas üregek, tehetetlen görcsök, kérges, felszaggatott hegyek keletkeznek mindenfelé. Es amint a haragvó idő fellegei közül egyszer-egyszer újra kivicsant a nap, még csodásabb, még vakítóbb kévekben szórja rá sugarát a a milliomnyi törött kristályban vonagló görcsökre, púpra, forlaszra, hegyre. Es az ember ezt is és azt is meglátja, amit eddig a felszaggatott kéreg eltakarta; meglátja a mélyben örvénylő tó addig rejtett mély csodás világát.

Igy van ma az egyház. S amint ezekben a rianásokban figyeljük az egyház mély életét, úgy ráfeledkezünk látására, mint ahogy a törött játéka romjai felett siró gyermek ráfeledkezik a sírásra, ha még csodásabb játékot mutatnak meg neki. Csak: tudni kell csodálkozni: tudni kell látni.

Krisztus evangéliuma mindig ellenségeskedést váltott ki ebben a világban. Ist en Országá itt van, de amikor azt hitte az egyház, hogy békés korokban, emberi pompában, külső ünneplésben fel-fel ragyogó csillagással, állami, nemzeti, vagy egyháztársadalmi szervezetek kovácsolásával Isten Országát már meg is valósította itt a földön, akkor mindig csak a Lélek jég alá zárt csodás mély világa felett táncolt. Sükérezett. Olyan szép volt ez az élet, hogy nem is kívánkozott lenézni az örvénylő,

zavaros mélységbe. Egy kis nemzeti, kevés morál, Krisztus szájjal való megvallása, püspöki, papi tekintély, kézcsók, jó világi stallumok, tekintély és élte az ember és az egyház az Isten országa illúzióját. A német egyházba rövid idő alatt kétszer is becsapott az emberi erőszak. Szálfányi döngölésű jelszavakkal, propagandájával, törvényeivel, támadásaival fel-fel szaggatta a Lélek mély élete felett elterpeszkedő kéregt s a rajta üttött finom repedések nyomán az ember minikébb beletát a mélybe. Most kezdjük érteni, milyen hallatlan mély erőt képvisel a Lélek: kezdjük érteni: mi az egyház. A Lélek mélyen élő titkos ereje itt is ott is felmozdult. Kihívás nélkül, tartózkodva, de megfontoltan és határozottan újra megszólalt az egyház. Megszólaltak a vezető püspökök, a zsinati atyák és mindazok, akik épügy ki vannak téve az üldöztetéseknek mint azok, akikhez szólottak. Dibélius püspök Berlinben prédikált és a keletnémet köztársaság államügyésznél vádat emelt a kommunista ifjúsági központi szerv ellen. Mitzenheim, türingiai püspök körlevélben fordult a szülőkhöz, az ifjúsághoz, mert lapját betiltották. Gruber prépost és Niemoeller az orosz megbízottal tárgyal; Barth professzor számonkérő levelet írt a keletnémet rendőrmiszterhez s a német evangélikus egyház egyetemes főhatóság felhívással fordult egész országa egyháztagsaihoz. Traktátusok, pásztorlevelek, zsinati izenetek sorából álljon itt pár bizonyoságtevő szó. Legyen bizonyossága annak, hogy a vallásos létforma mennyire lényege egy népnek; ha kitépik belőle, megölik annak létét, kulturáját, énjét — és megölik a Lelket. Ezért mozdult meg az egyház megtört fala mögül újra az emberek szájjával a Lélek:

„Ne csüggedjétek el és ne cselekedjétek semmit a félelem megszállottsága alatt. Elleneitek el akarják érne, hogy gyűlölködjétek; ezért ne fogadjátok el a kihívást. Aki úgy hordozza terhét, hogy a megfeszítettre néz, az nem tud gyűlölködni. Az nem keseredik el, nem veszi el a hitét, megtarja bátorságát és meg tud bocsájtani. Krisztus nem gyűlölt: szenvedett. Ne távolodjatok el tehát Tőle — és ne távolodjatok el az Ő asztalától.

Az egyház tudja, hogy a kommunizmus előbbrehelyezi az anyagevliséget a lélektől. Az egyház nem kívánja, hogy a modern állam az evangélium igazságát magáévá tegye, — mondja Dibélius püspök, — az egyház elismeri, hogy ki-ki szabadon döntse el, akar-e egyházhoz tartozni vagy sem. De a keletnémet köztársaság alkotmánya elismerte a vallásos társaságok jogát. Az egyház arról a jogról nem mond le, mert fenntartja magának, hogy életédeket érintő vitális ügyekben az evangélium világossága szerint hallattassa szavát. Az

egyház igehirdetése nem olyan propagandaforma amit addig ismételnék, míg végre az emberek elhiszik, hogy igaz. Az egyház nem válaszol propagandával a propagandára, mert tudja, hogy az evangélium nemzeteken, időkön és világnézeten felülálló eszme s ennek igazságát mindig úgy kell szólni, ahogy Isten parancsolja. Minél nagyobb az egyházzellenes hirverés és minél hangosabban hirdetik, hogy az egyház becsapja, tévutra vezeti a szerencsétleneket, annál nagyobb az egyházzellenes érthetőbb és világosabban kell bizonyosságot tenni, hogy értsék meg. Az egyház nem keresi az összeütközést, nem keresi a mártíromságot, bár ebben a lélekellenes világban annak kockázata tudatában van. Az egyház csak arra buzdítja hivat, hogy mindenki álljon meg a hitben s bizonyoságtevésében senki se legyen se vakmerő — se gyáva. Ne válasszátok a gyűlölet eszközt, ezért ne fogadjátok el a kihívást, hangzik az eligazítás, — istenfiú szabadságunkat úgy sem rombolhatja le semilyen erőszak. Aki gyűlölet és keserőség nélkül szenved, azt Isten megáldja. Nem az a dolgunk, hogy kimutassuk ellenteleink igaztalanságát: az a tisztünk, hogy Krisztus uralmáról bizonyosságot tegyünk. Az egyház ezért nem türheti, hogy bizonyoságtevését elfojtsák. Mi úgy győzünk, hogy Krisztus győz hivateltünk. Ugy harcolunk, hogy sorra verjük saját indulatainkat: magunkat győzzük le. A világot Krisztus: már ugys meggyőzte. A szenvedésben megtisztult egyházat ezért nem győzi le senki, mert az egyház már győzött. Adjunk halát érte a mi Istenünknek és harcoljunk gyűlölködés nélkül.

Évtizedek óta az egyház felett elmúlt a felszines, szines csend: Külső, védő burkát feltépte az emberi erőszak és testét viharok szaggatják. Sokan nem állják ki. Ezért a mélyben megmozdult a Lélek s tanubizonyosságot tesz az emberek szájjával: legyetek erősek. Ne távolodjatok el az Úrnak asztalától. Aki Öreá néz, az gyűlölet nélkül tud szenvedni. S aki gyűlölködés nélkül harcol, az győzni fog, mert Krisztus győzött helyette. A keresztyénség kezd újra magáralálni: hol van a világban az az eszme, amely úgy ígér győzelmet, hogy az ember először önmagát győzze le? Ez csak a keresztyénség — Jézus. Viski József.

Ima.

Uram, nyugtalanít bennünket a világ, de Te megnyugtathatsz. Terjeszd ki kezeid felettünk, mert szükségünk van Reád. Hiszen a halál ösvényén épügy a gyermekeid vagyunk, mint napfényes utjainkon. Te épügy velünk vagy a megértetetlenben, mint abban, ami előttünk világosnak látszik. Fedezz hát be gyöngéden bennünket és akkor megnyugszik Benned a lelkünk. Amen.

Keresztyén politika.

Előadásokon és magánbeszélgetések keretében, fehér asztal mellett és hivatalos konferenciákon, szóban és írásban, a legkülönbözőbb időkben és helyeken felvetődött a kérdés, hogy van-e keresztyén politika. A válaszok aszerint helyezkednek el egy igen széles skálán, hogy milyen felekezeti, vérmérsékeltű és hogy válaszukat milyen érdeklődő csoportok, vagy személyek adják és hogy válaszukat milyen történelmi helyzetben adják.

Bármennyire is egymástól eltérők, vagy éppen ellentétesek legyenek is a válaszok, van egy közös vonásuk: a vita csaknem kivétel nélkül, mindig a hatalom körül folyik. A kérdés csaknem mindig ebben a formában merül fel: A keresztyén egyház befolyék-e az államhatalom gyakorlásába, vagy sem? Vállalja-e az államhatalom kirótt feladatát, vagy sem? Adott esetben ellenálljon-e az államhatalomnak, vagy sem? Nyíltan, vagy a háttérből támogassa-e a hatalomra törekvő és különböző színű csoportokat, vagy sem? stb.

Ismételjük: A legkülönbözőbb felfogások majdnem kivétel nélkül az **Egyháznak és az államhatalomnak egymáshoz való viszonyával** foglalkoznak, illetve azt kutatják, hogy mi legyen az Egyház magatartása az államhatalommal szemben. Jelenleg arra szeretnénk rámutatni, hogy van egy előzetes kérdés és mindaddig, amíg ez a kérdés az Evangélium szellemében meg nem oldódik, addig a hatalmi problémával való foglalkozás kétes értékű.

Kérdésünk a következőképpen hangzik: **Mi a keresztyén ember helyes magatartása a gyakorlati életben?** Más szóval: Ugyanúgy, ahogy a gazdaságpolitika a gazdaságtan, vagy ahogy a jogpolitika a jogtudományok elméleti tételeinek a gyakorlatba való átültetésével foglalkozik, mi az az evangéliumi politika, amelyik a keresztyén tan gyakorlati megvalósítását célozza?

Válaszul nem kívánunk szokványos prédikációt adni és nem kívánunk a sokszor nehezen megfogható általánosságok keretében maradni. A gyakorlati élethez folyamodunk és válaszképpen az alábbiakban ismertetjük Mr. Wallace C. Speers-nek a „Das Beste aus Reader's Digest” 1951. decemberi számában megjelent cikkét, amely a következő címmel került sok-ezer

olvasó elé: „Vidd magaddal Istent a hétköznapokba”.

A cikk a következőképpen hangzik:

„A félelem és nyugtalanság korát éljük. Ugyanakkor azonban, amikor az emberiség a lét és nemlét nagy kérdőjele előtt áll, van még gyógyszer, amelyhez folyamodhatunk: A vallás nagy igazságait alkalmaznunk kell a mindennapi életben.

Nem vagyok lelkész — írja a cikk szerzője — hanem újságíró, egy áruházcsoport igazgatójának a tagja. Józan, gyakorlati embernek tartom magam, aki sohasem tartozott a kegyesek csoportjába. Ennek ellenére tíz évvel ezelőtt (tehát 1941.-ben) rájöttem arra, hogy vajdó emberiségünknek egy hatékony gyógyszer áll rendelkezésére: alkalmazott keresztyénség.

Ez előtt tíz évvel, New Jersey állambeli Montclair-i házámban összegyűjtöttem egy tucatnyi barátomat, mindmegannyi üzletembert, és felvettem előttük a kérdést, hogy miképpen lehetne a veszedelemben rohanó világ irányát megváltoztatni, hogy gyermekeink boldogabbak lehessenek. Kérdésemet, problémámat váltott ki és hajnali két órára egyhanguan megállapítottuk, hogy a világot csak egyféle módon lehet megmenteni az összeomlástól: meg kell valósítani a keresztyén tanítást.

Egyikünk Chestertont, a nagy angol író idézte: „A keresztyén tanítás nem mondott csődöt, csak éppen nem élték szerinte.”

„A vallást túl sokáig átengedtük a papoknak” — mondta egy másikunk. — „A tizenkét apostol is „laikus” volt — mondta egy harmadik barátunk — és mégis elvitték a keresztyén hitet az akkor ismert világ határaitól.”

Elhatároztuk, hogy kutatni fogjuk, miképpen lehetne Isten parancsait a gazdasági, kulturális, politikai életben és általában a gyakorlati élet különböző területein alkalmazni. — Elhatározásunkból született a „Laiikus mozgalom egy keresztyén világért”.

Nem tömegekre építettünk. Jelenleg (1951.-ben) mintegy ezer tagunk van és mind Amerikában, mind Európában szívesen fogadjuk a különböző felekezetek tagjait.

Az Egyesült Nemzetek New-York-i székházában kezdeményezésünkre imatermet létesítettek. Ugyancsak kezdeményezésünkre szokássá lett, hogy az Egyesült Nemzetek teljes üléseit

imával kezdik. Mint alább kitűnik, a gyakorlati életben számos jelentős eredményt elértünk.

Minden évben egyszer van közgyűlésünk, egyébként pedig kis közösségekben hetenként jövünk össze közös imádságra és tanácskozásra. Néhány tagunk például a New-York-i főpályaudvar tizenhárom vagányán egy vasúti kocsiiban találkozik, ahol áhitatot egy néger hordár vezet. Sok tagunk ismert közéleti személyiség. Így például Eisenhower tábornok (akkor még csak katona volt) is hozzánk tartozik. Tagjaink többsége azonban csak szerény szerepet visz az életben, mint hivatalnok, iparos, elárúsító, stb.

A vallás segítségével és az emberek közötti kitartó, csendes munkával, kényes bérkérdéseket oldottunk meg, nagy üzemek belső légkörét, hangulatát változtattuk meg és faji feszültségekben (fehérek és feketék problémája) is sikeresen közbeleptünk. Az eddigi eredmények bizonyítják, hogy mit lehetne elérni akkor, ha mint több és több ember alkalmazná a saját körében Mester tanítását.

Istennel naponta társalkodom. Ezzel boldog ember lettem és jelenleg olyan belső hangulatban élek, hogy szükségletnek érzem a másokon való segítséget. Eddig ez volt a jelszavam: „Élni és másokat is élni hagyni” (Leben und leben lassen), most pedig jelszavam a következő: „Élni és élni segíteni”.

Tapasztalatunk szerint olykor egyetlen személynek az igazán keresztyén magatartása elég volt ahhoz, hogy munkaadó és munkavállalók viszonya megváltozzék: Chicagóban egy üzemfelügyelő, egyik tagunk, kiválasztotta a leglázugóbb természetű munkást. Vele személyesen foglalkozott, egyéni bajain segített és az más ember lett. eredményen felbuzdulva, egyik munkást a másik után vette személyes „gondozásába” és a nagyüzem áldatlan közhangulata áldásossá változott.

Mozgalmunknak egy másik tagja, egy híres agysebész, keresztyén szellemet vezetett be az operációs terembe. Minden műtét előtt imádkozik. „Eszte len volnék — mondotta, — ha nem hívnám segítségül a legnagyobb orvost, Istent”. A legjobb asszisztensek mind az ő műtőjébe szeretnének jutni.

Egy tüzkárbiztosító vállalat igazgatója eddig a szokásos üzleti politikát folytatta: Igyeke-

Isten szíven megpihenve.

„Mintha Isten kérne miáltalunk, Krisztusért kérünk, béküljétek meg Istennel.” II. Kor. 5:20

Egy édesapa valamiért annyira megharagudott a fiára, hogy eltiltotta, hogy valaha is átlépje az atyai ház küszöbét. Esztendő teltek el, amikor egyszer halálosan megbetegedett a gyermek anyja és látni kívánta fiát. Hazahívták a gyermeket. A haldokló asszony ágyának egyik oldalán ott állt az apa, a másik oldalon a kitagadott fiú. Az asszony megfogta az apa kezét, kihűlő szívére tette, aztán megfogta a fiú kezét és ott a kihűlő szív felett pihenő atya tenyerébe kulcsolta. Az édesanya szíve megszűnt dobogni, de békességre fonódott össze a két kéz.

Haragszik rád az Isten. Büneid miatt elfordította orcáját tőled. Nem Atyád. E világ fia, az ördög szölgája vagy. Nincs bejáratod és rettegő, sőtét félelem vesz körül mindenütt. Békességet csak Isten szíven megpihenve találhatsz. Nyugalom csak Jézus Krisztusnak, Isten Fiának vére által szerzett drága bizonyosságban lehet. A keresztyén kihűlő szív felett Isten keze nyúl feléd. Mielőtt még számmodra is véglegesen meghalna, mielőtt még becsukódnék e drága szem, enged megfogadni kezét és az Atya kezébe fenni, hogy tefeléd is elhangozzék a diadalkiáltás: elvégeztetett!

Isten után sóvárog a lelked. A gyermek nem talál békességet az atyai házon kívül. Lehet, hogy sírsz a templom küszöbén, homlokodat az oltár előtt a kőbe vered, az is lehet, hogy felzaklatott lelked állapotában csuf átokszóra nyílik az ajkad, talán az öklöd rázod az ég felé, vagy azt sejtven, hogy megtaláljad a bölcsék követ, egy egyszerű, nem bizonyítható

zött a biztosítási összegeket a minimumra letornászni, hogy annál nagyobb legyen a vállalat nyeresége. Közöttünk az Ige által találkozott Istennel és ma kárvallott ügyfeleit abban segíti, hogy veszteségükért a legteljesebb kárpótlást kapják. Erre meglepetés-szerűen emlékedett a vállalat biztosítottjainak a száma.

A vallásos embernek a segítségére nyíló lehetőségei korlátlanok.

Egy nagy reklámvállalat igazgatójának tudomására jutott, hogy az egyik női feyintézetben áldatlan állapotok uralkodnak. A rabok kedélybetegék. Néhány textilvállalattól ruhákat gyűjtött össze s azokat a patronage-egyesület közvetítésével

emberi megállapítással, hogy nincs. Szíved pedig marad tovább üresen kalimpáló malom, mely szeretné ölelni a titokzatost, szeretne megpiheni Isten szíven, de nem lehet. El van zárva az ajtó. Rajtad van Isten átka, hordozod Atyád haragját.

Haldoklik valaki. Kihűlő szívéből az utolsó vércseppek hullanak alá a fán. Egyik keze a magasságba nyúlik és szívére húzza az Atya kezét, másik kezével a tétován reszkető kezdetet keresi, hogy odavonja az ő szíven pihenő atyai kézre és ott Fia kihűlő szíven egybefonódjon Atyád keze a tiédde. Ott van a békesség a keresztyén. Ő szerzte meg a békességet közted és Isten között az ő keresztyének vére által.

Drága testvérem, ne fuss hamis békesség után! ne akarj másutt megpiheni. Tövises ágy, kökémény párna, éjszakai hideg és rettegő, sőtét félelem vesz körül mindenütt. Békességet csak Isten szíven megpihenve találhatsz. Nyugalom csak Jézus Krisztusnak, Isten Fiának vére által szerzett drága bizonyosságban lehet. A keresztyén kihűlő szív felett Isten keze nyúl feléd. Mielőtt még számmodra is véglegesen meghalna, mielőtt még becsukódnék e drága szem, enged megfogadni kezét és az Atya kezébe fenni, hogy tefeléd is elhangozzék a diadalkiáltás: elvégeztetett!

Krisztusért járván követségben, mintha Isten kérne általán, kérve kérek, békülj meg Istennel. Hadd csenüljön fel a te szívedből is ajkad drága éneke: a szívem békességre lelt, Isten kegyelme felemelt, megbékéltem az Uristennel! És mint a csobogó patak elcsendesedik a nagy folyam mély ölen, úgy találsz békességet te is Isten szíven megpihenve. Sz. B.

eljuttatta a feyintézet igazgatójának. Az intézet szelleme szinte egy csapásra megváltozott a módszert más intézetekben is alkalmazták és a feyintézet-igazgatók elismerő levelekkel árasztották el a kezdeményezőt. Amit eddig a „Laiikus mozgalom” tett, az csak egy csepp a tengerben. Alkalmos azonban annak bizonyítására, hogy a komolyan alkalmazott keresztyénség megváltoztathatja a társadalom szenvedő arcát. Mi lenne akkor, ha nemcsak ezer, hanem egymillió, tízmillió, vagy százmillió keresztyén ember venné komolyan a Mester tanítását? Nem születnék egy szebb és jobb világ belőle?”

Eddig a cikk. — Jól tudjuk, hogy lapunk olvasói nem az

KÁTÉ

XIII. Urnapja.

33.) **Miért nevezzük Krisztust Isten egyszülött Fiának, ha mi is Isten gyermekei vagyunk?**

Azért, mert egyedül Krisztus Istennek amaz örök, természet szerint való Fia, ellenben Isten minket Őérette kegyelemből fogadott gyermekeivé.

34.) **Miért nevezed őt mi Urunknak?**

Azért, mert ő minket testestől-felkestől, a bűnből és az ördög hatalmából nem aranyon vagy ezüstön, hanem drága vérén váltott meg és tett a maga tulajdonává.

Ma leckénknek három fő-állítása van: 1. **Krisztus Istennek egyszü-**

lött Fia, 2. **mi Őérette vagyunk Isten gyermekei,** 3. **Krisztus a mi Urunk.**

ad 1.: Az az állítás, hogy Krisztus Istennek egyszülött Fia, meglepí az emberi értelmet. Határos elképzelésünk Krisztus egyszülött Istenfiuságát hozzátársítja az emberi leszármazás módjához és nyelvünk könnyen mozdulna arra, hogy Káténk mai tanítását különböző mitológiákkal hozza párhuzamba. Amikor azonban értelmünk zsákutcába jut, az írás legyen utmutató lámpásunk:

A János írása szerinti Evangélium ezeket mondja (1:18): „Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fia, aki az Atya kebelében van, az jelentette ki Őt/.

Krisztus egyszülött Istenfiuságára ennek az evangéliumi idézetnek az az állítása vet fényt, hogy

Ő az Atya kebelében van. Ez a tény Krisztusnak Istenzhez, mint Atyához való benső, meghitt viszonyát fejezi ki emberi nyelven. Az ember-Jézus állandó közvetlen kapcsolatban volt az Atyával és ez a kapcsolat egyedülálló. Ő közvetlenül ismerte az Istent, szemtől-szembe látta, tapasztalta, közönségben volt vele, akarata egy volt az Atya akarásával. Aki őt látta, szeme tekintetén át a végtelen Istennel találta magát szemközt, és azok, akik lábainál ülve hallgatták tanítását, az Isten számolyánál ültek. Ő volt a Fia, akiben az Atya természetét öröklődött. Minthogy rajta kívül soha senki sem ismerte az Atyával való teljes közönséget-Ő volt az egyszülött Fia.

Hívó embernek ennyi magyarázat elég, kétkedőnek pedig egy könyvtár is kevés volna, mert em-

beri értelmünk olykor csak megközelíteni tudja a Kijelentés állításait.

ad 2.: Mi is Isten gyermekei vagyunk, akik megismerhetik az Atyát (Eph. 1:5), de csak hit által, hallásból, az Ő Egyszülöttje által. Isten természetének, akaratának, cselekvésének közvetlen tanuja Krisztus s mi csak az Ő közvetítésével, az Ő beszédjének, az Isten igéjének a hallgatása útján értesülünk az Atya szándékáról, itéletéről. Csak Ő általa van menetelünk az Atyához. Saját képességeinkre támaszkodva csak a rejtélyes, megfoghatatlan, következtelenül büntető és jutalmazó Örökkévalót, a mindenség szabados Urát tudjuk megsejteni. Krisztusban lesz Isten Atyánkká, értünk cselekvő és bennünket szerető Személyiséggé és Ő általa leszünk mi Isten gyer-

mekeivé. Ő általa, az egyszülött Fia által.

ad 3.: Krisztus Urunknak nevezük, mert az övéi vagyunk. Igényel bennünket, mert áldozata árán megvett minket (I. Kor. 6:20). Az Ő személyében Urunk van, akinek egy életen át engedelmességgel tartozunk, de végtelen boldogsággal tölti el lelkünket az a tudat, hogy Urunk az Istennek egyszülött Fia. Köteteket lehetne írni arról, hogy mindennek a megtapasztalása mit jelent a társadalomban és egyéni életünkben. Ez a tapasztalat a megaláztatottak és a földi bizonytalanságban hanyódotok felemelőt és megszilárdítja, a gögösek derekát pedig meghajlítja. Ez legyen imádságunk legfőbb tartalma: „Ur Krisztus Istennek egyszülött Fia, végy lakozást a szétszórtságban és a hazában élő magyarok lelkében!” K. L.

áruháztulajdonosok, a nagy üzletemberek, vagy aktív táborok soraiból adódnak és épen ezért értelmetlen volna, ha azt tanácsolnánk, hogy az idézett példákat kövessék. Itt azonban nem erről van szó, nem a szó szerinti kopirozásról beszélünk, hanem az elvről.

A keresztyén politika ott kezdődik, hogy milyen magatartást tanúsítasz abban a milióban, még ha az a legszerényebb is, amelyben élsz. Mindenkinek módjában van a Mester tanítása szerint hatni környezetére és példát mutatni. **Mi első sorban ezt a pozitív életprogramot, ezt a keresztyén magatartást hívjuk evangéliumi politikának.** Ez az, és egyedül csak ez az, amit eredményesen lehet példának okáért a bolsevizmussal szembe állítani.

Kérjük olvasóinkat, hogy ne lapozzák el e cikkünket gondolkodás nélkül, hanem ellenkezőleg: másokkal is beszéljenek róla. „Politizáljanak” minden nap életükben, a családban, fehér asztalnál, gyülekeken, de ne úgy mint eddig, mert az megosztja és felőrli a magyarságot. Ugy politizáljanak, mint a „Laikus mozgalom” tagjai és akkor nyomban elviselhetőbb lesz a menekült sors és lelki szellemileg termékenyebbé válik a szétszórt magyarok táborra. Hatalmi kérdésekkel pedig csak akkor foglalkozunk, ha a fenti értelemben már képzett és kipróbált „keresztyén politikusok” vagyunk. Akkor jogunk van hozzá úgy is, mint egyéneknek s úgy is, mint egyházat alkotó keresztyéneknek. Mindaddig azonban, amíg a keresztyénység csak jelszó, vagy esetleg pusztán elmélet, a „keresztyén politika” nem egyéb, mint hatalmat remélő önző emberi magatartás álcázó felirata. K. L.

Istenben a Bizodalomunk.

Ide s tova száz esztendeje, 1862 óta, minden amerikai pénzermén rajta áll ez a jelmondat: „Istenben a bizodalomunk” („In God We Trust”). Midőn a törvényhozás annakidején elrendelte, hogy ezt a jelmondatot minden pénzermére ráverjék, az akkori pénzügyminiszter ezt mondotta: „Isten ereje nélkül egy nemzet sem lehet erős, az ő védelme nélkül egy nemzet sem lehet biztonságban.”

Nemrég két szenátor, a republikánus Potter és a demokrata Mansfield, valamint Rabaut demokrata képviselő törvényjavaslatokat nyújtottak be, azt kívánván elrendelni, hogy a pénzerméken álló jelmondatot a jövőben a pósta is alkalmazza. Az egyik javaslat szerint az „Istenben a bizodalomunk” jelmondat rajta lenne minden 1953. június 30-a után kibocsátott levélbélyegen. A másik szerint a póstahivatalok a lebetűzésnél, lebélyegzésnél alkalmaznák a jelmondatot.

Két törvényjavaslat egyhangzó azzal az elnöki kijelentéssel, hogy az Egyesült Államok keresztyén állam. Jó bizonyága ez a két törvényjavaslat annak is, hogy állam és egyház egymástól való szigorú szétválasztása — ez a helyzet Amerikában — nem jelenti szükségképpen azt, hogy az állam istentelen. Más a „szabad egyház — szabad állam” elv a kommunista, és más: amerikai gyakorlat szerint. Amerikában, ha féltékenyen örködnek is afelett, hogy egy felekezett se uralkodhassék a polgári kormányzat felett, a törvényhozás többek közt úgy is kinyilvánítja a nemzet és Isten közötti kapcsolatát, hogy pénzére veri és bélyegére kívánja nyomni: „Isten a bizodalomunk”.

Kommunista „agy-mosás”.

A kommunisták akarategyengítő és akaratbefolyásoló módszerei Egy keresztyén misszionárius megdöbbentő beszámolója.

A kommunista börtönökben végrehajtott akarategyengítő és akaratbefolyásoló szellemi-lelki kinzásokat ujabban „agy-mosás”-nak szokták nevezni.

„Agy-mosás”-sal azt akarják a kommunisták elérni, hogy a szabadon gondolkodó egyén szellemi-lelki funkcióit egy bizonyos csoport, ez esetben a kommunisták tartásuk uralmuk és ellenőrzésük alatt. Nemrégiben feltűnést keltő televíziós-intervjú közvetített egy new-yorki állomás egy misszionáriussal, aki tíz hónapos kínai kommunista börtön után tért vissza az Egyesült államokba.

A misszionárius szerint az „agy-mosás” során a kommunisták az áldozat teljes egyéniségét meg akarják változtatni. Legelőször is büntudatot akarnak belézsuggerálni, amely természetesen félelemmel kapcsolódik. Ezt a félelmet úgy irányítják, hogy az áldozat ne is annyira saját magát, hanem inkább családját és barátait féltse. Ebben az állapotban az önszuggesztió a kommunisták komoly fegyvere. Az áldozatnak bőséges időt hagynak a töprengésre: mi lehet az, amivel vádolják? mi történhetik akkor, ha nem „vallja be”, amit kívánnak tőle? hátha segít magán, ha „bevallja”? vagy legalább is se-

git azokon, akiket félt? A fogoly töprengése végül is odajut, hogy minél „nagyobb” vall, annál inkább segít családján, barátain, esetleg sajátmagán.

Ez a hónapokig tartó, mestersegesen szított bizonytalanság- és félelemérzet olyan lelkiállapotba hozza az áldozatot, hogy mikor a tényleges vallatás során a kérdéseket felteszik, olyan válaszokat ad, amilyeneket várnak tőle. Sőt, még többet is vall be, magától, mint a kérdések szükségessé tennék.

Igen érdekes a misszionárius felhívása az amerikaiakhoz a hazatérő szabadonbocsátott hadifoglyokkal kapcsolatban: lelkiükben és elméjükben megsebesített emberek térnek vissza, akiknek hosszú gyógyulási időre van szükségük, míg ismét szabadon tudnak érezni és gondolkodni.

A misszionárius előadása igen figyelemreméltó bizonyosága annak, hogy az „agy-mosás” nem jár szűk és képpén fizikai kinzásokkal, sem pedig kémiai szerek alkalmazásával. Nem kétséges, hogy a kommunisták ezeket a brutális eszközöket is használják, ezrek bizonyítják, hogy kegyetlen találatok és szorongások ezen a téren nem ismerhetők. De sok esetben a leki gyötres vetekszik a testi kinzásokkal és mérgekkel s elegendő a kommunisták hazug céljainak elérésére. H. A.

Uj reménység az egyesült nemzeteknél.

A világsajtóban egyre több kat. Hogy Hammerskjöld kinevezésében kooperatívnak mutatkozott a Szovjet? A Szovjet mindig kooperatív, amíg az ütőkártya az ő kezében van. Ezzel korántsem azt akarjuk mondani, hogy Hammerskjöld az ő emberük. Egyáltalában nem. Csak azt, hogy amint Hammerskjöld valami olyat fog tenni vagy mondani, ami a Szovjetnek nem tetszik, könnyen Trygve Lie sorsára juthat. Addig viszont a Szovjet megmutatta „jóakarátát” és „igaz békeszándékát” a világnak: aligha kétséges a Szovjet-együttműködés valódi értéke.

Dag Hammerskjöld E. N. Sz. főtítkárrá való kinevezésének ténye tehát aligha hoz új reménységet a szervezet számára olyan értelemben, hogy a Szovjetet és a hozzákapcsolt nemzeteket a világ többi népeivel való őszinte és szabad együttműködésre tudja indítani.

Ellentétben egyes nyugati nem kommunista, de fúlságosan jóhiszemű sajtóhanggal — amely ilyen lehetőségeket vél kiolvasni az új főtítkárrá kinevezésének körülményeiből — inkább csak azt kívánjuk megjegyezni: íme, a bizonyosság, hogy a szabad gondolkodású népek egész seregét egyetlen diktatúra irányító hatása alatt tarthatja; eredményes munkájukat, céljuk elérését megghusíthatja.

Annál többre értékeltük Hammerskjöld kinevezését, mint annak újabb bizonyosságát, hogy kis népek fiainak nagy Feladatok megoldása és nagy terhek vállalása válik osztályrészükké.

H. A.

Hirek.

„Az Evangéliumi Egyházhoz való tartozás azt bizonyítja hogy az asszony nem hajlandó a szocializmus felépítésében aktíve részt venni. Ez a házasetlet közösségének súlyos megterhelését jelenti” — így hangzik egy Kelet-Németországban kihirdetett „váló-ok”.

Hollandiában körkérdest intéztek a lakossághoz, hogy imádkoznak-e étkezés előtt? Igennel felelt a megkérdezettek 64%-a, Nemmel 32%, választ nem adott 2%.

A németországi Evangéliumi egyházban 30 olyan lelkipásztor működik, aki azelőtt római katolikus pap volt.

Angliában a Parlament elé javaslatot terjesztettek a vasárnap megszenteléséről szóló szigorú törvény enyhítése érdekében. A javaslat ellen szavaztak 224-en, mellette 57-en. Így a törvény továbbra is életben marad.

Svájcban a jezsuiták nem alapíthatnak rendet, és működésüket is szigorú törvény korlátozza. Ezt a törvényt a jezsuiták többször megsértették, amelyről a zürichi „Regierungsrat” nemrégiben hivatalos jelentést adott ki. Népszavazás után ismét be lehetne engedni a jezsuitákat Svájcba, ez ellen azonban a katolikusok tiltakoznak, mert egy népszavazás rájuk nézve egész bizonyosan csak negative végződne. Jellemző, hogy annak idején még a katolikus többségű St. Gallen kanton is a jezsuiták kitéltása mellett szavazott.

Indiában a legutóbbi jelentések szerint 8 millió keresztyén van; ez az összlakosságnak csak 2 százaléka.

Könnyes szemmel

beszél az asszony. El-et akad a hangja. Ugy mondja, ahogy éppen találja a szót.

Csomagot kapott Hollandiából, holland református asszonytól. Annak is három gyermeke van, és éppen egyidősök.

Hogy aztán írjunk ám; jó -e az a pirosszegélyes kis ruha, meg az új kötenyek... fényképet is kér, hogy lássa is őket... legyenek mind egy testvérek... gondoljunk rájuk... mert hogy így is lehet találkozni... s még ők köszönik, hogy segíthetnek, hogy adhatnak... köszönik a jó Istennek... Még, hogy ők... köszönik!

Tessék elhinni, sohse hittem, hogy mink még... ilyen levelet is kaphatunk... hogy elfogadnak így hitből... Nem, ez nem a Bizottság...! Az mindég elutasít...! Hát, nem az...!

Valaki más, Aki erősebb a sokféle elutasításoknál...!

És megismogatja otykor a barak-nyomorultak szívét is; szent csodálkozásra: Még, hogy ők köszönnek!

A Református Világszövetség európai osztálya 1953. augusztus 20-24 között tartja kongresszusát Woudschotenban, Utrecht mellett. Egyidejűen ugyanott ifjusági konferencia is lesz. A kongresszus tárgya: az igehirdető szolgálat napjainkban.

Nemzetközi Református Kongresszus lesz a franciaországi Montpelliérben július 23-31. között. A londoni (1932), amsterdami (1934), genfi (1936), edinburghi (1938) és amsterdami (1948) kongresszusok után ez a hatodik ilyen találkozó. A rendezőség hangsúlyozza, hogy nem lelkeseknek, hanem a hivatásnak a kongresszusáról van szó.

A kongresszus tárgya: Református világszövetség a tényre, hogy a világ elfordul Istenről. (Sécularisation du monde moderne: La réponse réformée.)

(La Vie Prot. 1953. 5. 22.)

Az atheisták mozgalma a moszkvai Pravda jelentése szerint mind jobban terjed Bulgáriában. Allítólag már több mint másfél millió tagot számlál. Ugyancsak a Prav-

da jelentése szerint ez év április hónapban 200.000 ember csatlakozott a mozgalomhoz.

(La Vie Prot. 1953. 5. 22.)

Nyolc évi kényszermunkára ítélték egy diakónust, a Németország szovjetzónájába tartozó Brandenburgban, mert Dibelius püspök több „igazgató” kiadványát találták könyvtárában. A bíróság súlyosbító körülményként mérlegelte azt a tényt, hogy a diakónus Dibelius püspöki körlevelét a szószékéről felolvasta.

Budapesti jelentést közöl a La Vie Protestante június 5-i száma, amely szerint az 1952-53 iskolai évben a budapesti református teológiai fakultásra 110, a debreceni református teológiai fakultásra pedig 130 hallgató iratkozott be. — Ugyancsak ez a hirdetés közli, hogy a magyarországi Református Egyháznak 1450 egyházközsége van.

A Finnországi Evangélikus Missziós Társaság most ünnepelte kínai missziós munkájának ötvenéves évfordulóját (1). 1903 óta negyven missziós állomást épített Kinában (1). A napjainkban lejátszódó események visszavetették a Társaság munkáját. 1949 óta csupán két finn misszionárius maradhatott Kinában. Az egyik Päivö Parviainen lelkész Honanban, a másik pedig Toivo Koskikallio lelkész Hongkongban.

Keresztyén egyetem Japánban. A japán kormány hozzájárult a tókiói nemzetközi keresztyén egyetem megnyitásához. Ez az első keresztyén magasabb iskola Japánban. A japán lakosság adományaival járult hozzá az egyetem felállításához, de megjegyzendő mint érdekesség, hogy a japán adakozók 95%-a nem volt keresztyén.

Keresztyénülődés Keletnémetországban.

A protestáns egyházi sajtó csaknem minden országban foglalkozik a keletnémetországi egyházülődéssel. A bolsevista államhatalomnak egyelőre főleg az a célja, hogy megfélemlítse az egyházhoz hű ifjuságot. — A Genfben megjelenő „La Vie Protestante” és a Párisban megjelenő „Reforme” című lap május 15, 22, illetve június 6-i híradásaiból közlünk ezzel kapcsolatban néhány részletet:

Dibelius püspök, a németországi evangélikus Egyház legfőbb tanácsának elnöke, többek között a következőket mondta az Egyház ifjuságához intézett szövegében:

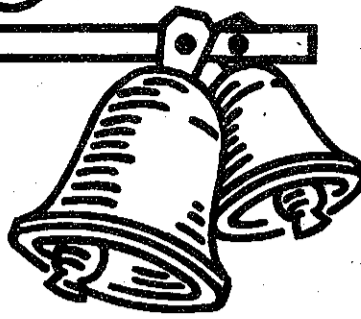
„Üdvözöllek benneteket, fiatal testvéreim. Veletek vagyunk, imádkozunk értetek és osztozni kívánunk terhetekben... Köszönetet mondunk mindazoknak, akik az iskolákban, az üzemekben, a tanonctanfolyamokon, vagy másutt tanúságot tettek arról, hogy az Urhoz tartoznak... Világos, hogy az ifjuság ellen intézett támadás végeredményben az Egyház ellen irányul. Isten segítségével az Egyház túl fogja élni ezt a támadást, ugyanugy, mint ahogy túlélte a korábbi. Az ur minden ellenségénél erősebb!”

„Az egyházi ifjuság munkája tovább folyik. Köszöntöm azokat, akik a nehéz órákban továbbra is hűek maradnak... Ne feledjétek a köztársasági alkotmány rendelkezését: Hitbeli és lelkiismereti kérdésekben minden polgár teljes szabadságot élvez.”

A westfáliai zsinaton, május 27-én, Dibelius püspök a következő megállapítást tette:

„Eljutottunk arra a pontra, ahol minden kapcsolatunk, amely az államhatalomhoz fűzőtt, megszakadt. A szovjet zónában az államhatalom hozzáfogott az Egyház elpusztításához; ezzel egyházunk történetének új korszakába lépünk.”

HARANGSZÓ

„Harangszó” néven, az itt látható fejfel (cimlappal) jelent meg öt teljes esztendőn keresztül az „emigráció” időrendben először kiadott rendszeres lapja. Németszámban. Öt éven át: 1946 októberétől 1951 október haváig összesen 75 „levél”-ben szólott a menekült magyar reformátusság gyülekezeteihez. Mondanivalói és ezeknek hangja a „Harangszó” mindvégig géppel írt, fényképszerűtlen uton sokszorosított cikkeiben és hasábjain egyszeri segítségükben is a tradicionális magyar református lelkiség evangéliumi magyar egy-ségre törekvésüket képviselték és szóaltatták meg.

Szerkesztő: Dr. Zayzon Sándor.

Levél a Szülőföldről.

Kedves Gábor, — éppen két hónapja, hogy péntek délutánokon csendesen elbeszélgettünk. Sok tájat berangoltunk bőveidék. Bejártuk Salzkammergut térségét. Megnéztük a híres francia bortermő vidék: Bourgogne fővárosát. A tenger sós levegőjéből is szippantottunk egyet, a mély-kék Bretagneban. A multba is elkalandoztunk néha, a jelenről sem feledkeztünk meg. Ennyi barangolás után megkérhetlek, jöjj el arra a tájra, amely mindig megpihentet, mint a szülői kéz simogatása. Kalotaszeg hívják. Ott születik, bohóka gyermekkorát ott éli le a Körös és a Szamos. A régi magyar nyelv olyan szép nevekre tudott falvakat keresztelni. Azt a szép nevet ott, a Sörös eredeténél, Körösfele nevezik. A takaros porták faragott kapui mögött a háziipar művészei élnek. Farag és varr az egész falu. Sovány, kövesi ösztönnel pótolják azt, amit a természet megtagadott tőlük. A falu felett nagy legelő terül el. Ott ered a Körös. Tőle jobbra, Gyerőmonostor irányában és balra, Nádas felé először nyírfáerdők teszik merengővé és szeliden a végtelenbe vágyóvá a tájat. A Szamos bölcsőjét fenyegette védi, medrét puha mohaszőnyeg kíséri, hogy meg ne üssse magát a vidáman ficánkoló kölyök-Szamos. Az Almás vize már szelidebb tájakon szalad. Vidám szőlőhegyeket is érint születnek és ott is hál vizei is, amelyek ott születnek és ott is halnak meg, ilyen a Kapuspaták és a Kalota. Immár ezer év óta versengenek az elsőbbségért. A kapus vize ezt csobogja: „Az én partom mellett győztek el, a hőtől: vezér Gyelut. A névtelen írdeák, Anonymus is megírta.” A Kalota lustán elnyulik a dícsékvésre és csak ugy odamorogja: „A nevet, amelyet ezer év óta visel, mégis én adtam e vidéknek.

És ha már így van, kezdjük el barangolásunkat mi is a Kalota mentén Gáborom. Lám, már Viskyék kertjében vagyunk. Meredeken szalad fel a Kalota partjától a négy fia-tornyos templomig. Itt van lám, meg megvan a mohával lepelt kertiasztal, az öreg almafa' alatt. Emellett ülve írta Ady Endre gyönyörű költeményét:

Pompás magyar, templomból jövet
Mentek át a Kalota folyón
S a hidat fényben majdnem fölemelte
Az ölelő júniusi nap.
Mennyi, mennyi szin, mennyi kedves
és tarkaságban annyi nyugalom
és fehér és piros és virító-sárga,
Izzató kék és harcoss barna szin
S micsoda nyugodt, nagyságos arcok,
ékes párták, lecsni áhítók.
Papi beszéd kemény fejükből csöndben
Száll el s nyári illattal vegyül.
Mily pompás vonulások a dombon.
Oh, tempós vonulás, állandóság,
Biztonság, nyár, szépség és nyugalom.

Ez a kép nem is hagy el többé utunkon. Haladunk a „pompás vonulás” dombok között, míg hirtelen elő nem tűnik a dombtetőről a népmesébe illő vártemplom. Zömök, bástyaszerű fehér tornyán tölgyfaeresztékes tornác szalad körül. A tornác négy sarkát az elmaradhatatlan négy fia-tornyos díszíti. Közülük emelkedik ki a feketére érett zsindeyes toronytő. A templom körül nyulik el a kopjafás temető. A cintermet fehérre meszelt, zsindeleyel fedett alacsony kőfal futja körül. Szabálytalanul, öblöket formálva követi mentében és lejtésében a domb vonalát. A kőfal három kapuja felett is kicsi ortorony, tornác és négy fia-tornyos állt.

Még nem vagyunk ott. Lassan kaptatunk fel a dombon, keresztül a falun, virágzó almafák között, melyeknek szelid illata szegény Mihálytiszeletes ut emlékéit idézi. Az öreg tiszteltes mindig ott, mint egy ültetett és ha figyelmeztették, hogy újra ellop-ták egy-egy oltványát, csak mosolygott szeliden. Nem baj, fiam, mondogatta. Legalább

gazdagabb és szebb lesz a falu. Mint minden bölcs, öreg embernek, igaza volt.

Már itt is vagyunk. Milyen hüvös, friss, teletes asszonyi vákói mézespogácsával és havasi málnaszörppel fogad. Megmutogatja pompásnál pompásabb kalotaszegi varrottasait, Szin, illat, állandóság, béke, nyugalom! Hová lettek? Oh, hová, lettek?

Elmutatok, mint ahogy elkopott a föld a Malató oldaláról, amelynek csupasz kőbordázatán kalotaszegi Gyerőmonostornak tovább. Valaha erdőrengés borította ezt a tájat. A havasok aljában vagyunk. A falu felett a templom áll, de nem akármilyen templom! Igaz, két tornya közül csak az egyik maradt meg, a másik leégett valamelyik tatárstromban. A megmaradt torony kövei sokat mesélnek. Keskeny, köríves ablakait faragott köszlőp tagolja. A köríves ablakok mögött szintén faragások díszítik. Nem mondom, művészbibet, szebbet eleget láthatsz nyugaton, de itt, a havasok alján ezek a kövek különös jelentőséget nyernek. Arról beszélnek, hogy őseink nemcsak száz év előtt a rengeteg közepén nemcsak hajlékot, de méltó és művészi hajlékot emeltek az Ur Istennek! A templomba is vethetünk egy pillantást. Festett, kazettás mennyezete, szőszéke, virágmintás padjai az erdélyi renaissance legszebb emlékei közé tartoznak.

Látod, ma már nem is jutunk tovább. Pedig milyen jó lett volna bekopogtatni még Török Marci Fériékhez vagy az öreg Korpósekhoz és elgyönyörködni a „pompás magyarokban”. Nem, addig mégse válnak el, amíg fel nem megyünk a Riszeg tetejére. Onnan belátjuk az egész tájat, még annál is többet, amit Kalotaszegnek neveznek. Lásd, itt, a havas felé, a dombtetőre kiülő templomaival, a Felszeg. A kupalaku, kerék hegy a Tordalma. Ott fenn, a pereminél, azért olyan odvas az oldala, mivel mindig akad olyan javithatatlan, aki Torda vezér-kincsei után kutat. Baloldalt a hosszú, egyenesen emelkedő hegy, amelyen csak két fehér pontot látsz: a Gyerőfi-dongót, a Magura. Vasvári Pál kis csapata élén ott lelte hősi halálát. Jobb kézre az a hirtelen kiugró, mérgező zöld hegylanc a Tomoldok, a Köhegy és a Bocsi tető vonulata. Mögöttük emelkedik a kék, sokszor lilás-kék Vlegyásza, Nagy, lapos fejről a lóspáka csak megle nyáron válik le. Keletre, Kolozsvár felé fordulva, magunk alatt látjuk a vadregényes sztanai völgyet, tele erdővel, szétszórt facsoportokkal, zöld tisztásokkal.

— A Varjú-várat kérded? — Sajnos, nem látjuk innét. — A sztanai völgyön túl nem is akad István omladozó várat látnád, minden falu kétoldalt a völgyekbe, a dombok közé húzódott. A patak, amelyet néha megcsillanni látsz, a Nádas. Ez a vidék a Nádasmenti.

Az igazi panoráma ezután vár ránk. Észak felé fordulunk. Alattunk, mélyen lenn, a földnek első türemlése, a Nyáros. Folytatásban a zsboki és petri szőlőhegyek. Balkéz felé még el tudom sorolni, hogy az első hegylanc a Gereben, mögötte pedig a hosszan húzódó hegy, a Meszes, Erdélyország határszéle. Azt, ami előttünk van, a számtalan, egymásra torló, egymást túl-növő domb- és hegylancot már képtelen vagyok felsorolni. Csak azt tudom, hogy ami leghátul van és a legkékebb, már a Kárpátok taréja. A Radnai Havasok.

Téged a felsorolás kevésbé érdekel. Csak állsz és nézel elmerülten Azután halkán, szinte révületben egy Áprily strófát kezdsz mondani:

„Távol, hol már a hókirály hódit,
az ég lengette örök lobogóit.
Tekintetem szállmat repesve bontott,
átölelem a hullám-horizontot
s tetőt, a többet százánál és ezernél —
s titokzatos szót mondtam akkor: Erdély...
Bónis István.

Az egyedüli út...

János ev. 11. 25—26.

Pál, I. Kor. levél 12. 12—28.
„Mert amiképen a test egy és sok tagja van, az egy testnek tagjai noha sokan vannak, mind egy test, azonképen Krisztus is. Mert hiszen Lélek lettünk által egy testté kereszteltettünk meg... Ti pedig a Krisztus teste vagyatok és tagjai rész szerint.”

Amint minden egyes igaz követőjére nézve az Ut, élet és Igazság Krisztus, ugy ugyanaz minden közösségre nézve, amelyik valoban az ő törvényei szerint épül fel. Olvassátok el Pál apostol levelének a fent megjelölt részét világosan fog elöletet állani, hogy mindnyájan egy Lélektől egy testté kereszteltettünk, tagjai vagyunk egyenként külön-külön és összesen a Krisztusban és Krisztus által eggyé kapcsolt nagy lelki közösségnek.

Isten akaratából hivattak életre nemcsak az egyes emberek, hanem a nagy emberi közösségek is, népek, országok, egy nyelvűek és többnyelvűek. Az első ember bűnbeesése után elszaporodott ember nem Isteni út utakat, melyen visszaláthat az elvesztett paradicsomba, a békének, boldogságnak és szabadságnak vonáiba, ahonnan saját vétke miatt kiűzetett.

A kiűzetés pillanatától kezdve érvényesek lettek a természet vastörvényei, a létfenntartás törvénye elsősorban: mindenki harca mindenki ellen. Ellenségként jelentkezett mindenki és minden. Ellenség lett a növény, hiszen nem tudta, melyik tartalmaz halálos mérget. Ellensége lett minden állat, mert támadót látott benne. Ellensége lett az embertársa, mert féltette tőle a mindennapi kenyerét és hozzátartozói életét. Ellenség lett minden és mindenben csak ellenfelet tudott látni. Rettegett istennékké váltak a természet erői, melyekkel szemben erőtlenné és tehetetlennek érezte magát, de érezte azok sorsdöntő befolyását életére. Így indult el a tiltott gyümölcs elfogyasztása révén a csábító nyert korlátozott tudása alapján a művelődés útján. Ezer-és ezer út állott előtte nyitva magára hagyva nyitva dönteni, melyiket haladjon. Ezen az évezredek át tartó uton születtek meg az emberi közösségek az egymást nyelvilag megérteni tudókból, a társadalmi formák, melyek az együttélés együttműködés lehetőségének megteremtését szolgálták. Ez hívta életre a legősibb ismert szumir-akkad kulturától kezdve a többiek a görög-romai kultúráig. Ura lett lassanként a természetnek, szolgálatába is tudta állítani erőinek egy részét, de a mindenki harca mindenki ellen mindig és mindig kegyetlenebbül folyt ember és ember, embertömeg és embertömeg között, mely most már szervezett nép-és államegységet alkotott. Ez volt az Istentől elszakadt ember istennélküli útja.

és ekkor megtörtént az isteni megbocsájto kegyelem csodája, testét öltötte az Ige a bűn és halál legyőzésére, az emberi nem megváltására, hogy Ő legyen az Ut, élet és Igazság az emberi nem részére egyenként és összesen, ha önként követik őt tiszta

szívvel és lélekkel és igaz mély-séges hittel.

Ettől a pillanattól kezdve megszűnt a sötétben való tévelygés korszaka, mert minden egyes és közösség, nép részére két út állott nyitva: Vele vagy ellene, mert a nélkül egyet jelent az ellenével, a közömbös-ség a halál.

Az emberiség még mindig nem jutott ennek a tudatára, mert a hitéletet magánügyvé tette, melynek az élet valofajához és megnyilvánulásaihoz semmi köze. Ezeket a kérdéseket az emberi észnek és tudásnak kell megoldania. Ez a lelki válság, vagy önhittségből való látni nem akarás minden szenvedésnek és gyötrelmeknek az okozója, minden kibontakozási lehetőségnek, emberhez méltó fejlődésnek, a béke és boldogsághoz való visszatérésnek a megakadályozója.

A megoldás benne van Pál apostol levelének egy rövid mondatában: Mert hiszen egy Lélek által mindnyájan egy testté kereszteltettünk meg, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadok... Ti pedig Krisztus teste vagyatok és tagjai rész szerint.

A helyes út a családi élettől a társadalmi szervezkedéseken, berendezkedéseken keresztül az államszervezetekig, az általa megmutatott ut.

Amint a test egy és vannak tagjai és a test csak akkor egészséges ha a tagok együtt dolgoznak, egyaránt megbecsültenek, ha a szív ellátja mindegyiket az életetadó vérről és közös munkára állítja be őket a központi idegrendszer, épügy egy test minden krisztuskövetőkből egybekovácsolódott emberi közösség az egész emberi nem közösségéig, melynek egyenértékű tagjai az egymagány vagy egyesnyelvű államokban egyesült népek, s a népeken keresztül a bennük egyesült egyes emberek. Ennek a testnek a mindennapi kenyeré, a tápláló vére, a közösmunkára egybekapcsoló idegrendszere Krisztus. Ennek a testnek, a krisztuskövetők nagy közösségének a parányi cellái az egyesek, sejtjei a családok, tagjai az emberi nem közösségei. Élete csak akkor lehet egészséges, ha a legparányibb rész is megtalálja benne az emberi méltóságának megfelelő hivatáshelyét, megbecsülését és életterét.

Ma sokat beszélnek európai uniorol és krisztuskövető népek egységéről az antikrisztusi birodalom legyőzésére és a világbéke megteremtésére.

Mindazok, akik komolyan küzdenek és dolgoznak ezért, szálljanak magukba, lássák be a múlt tévedéseit és lépjenek az igaz utra. Lássák be, hogy csak egy mód van az életre hívásra: az önérdék alárendelése a közérdeknek, minden népek és népen belül minden egyesnek megadni az őt isteni jog alapján megillető és emberi méltóságának megfelelő megbecsülést, életlehetőséget, életteret és a tehetségének kifejtésére szükséges lehetőséget. Le kell győzni a vérünkbe és lényünkbe évezredek alatt belemaródott mérget, a mindenki harca mindenki ellen törvénynek és helyette a krisztusi lélek törvényszerűségét emelni érvényre, a mindenki békéjét mindenkiéül. Dr. u. Z.